ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України,завідувача кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування Харківського національного університету внутрішніх справ

БЕЗПАЛОВОЇ ОЛЬГИ ІГОРІВНИ

на дисертацію

Лебедєвої Наталії Василівни «Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії права за спеціальністю 081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність теми зумовлена сучасним станом розвитку адміністративного законодавства щодо визначення та врегулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. У Законі України «Про Національну поліцію» зазначається, що даний орган в процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів. А серед принципів його функціонування вказується на принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства, що передбачає інформування населення, засобів масової інформації про діяльність поліції та стан публічного порядку. Також актуальність теми обумовлена тим, що поліція – відносно новий орган в системі органів державної влади, який було створено в межах реформування правоохоронної системи. Унаслідок цього взаємодія правоохоронних органів з населенням зазнала кардинальних змін, на противагу моделі, яка існувала за часів міліції. Будь-які зміни в законодавстві спроможні спричиняти негативні наслідки у вигляді колізій і прогалин, що засвідчує доцільність детального вивчення та аналізу законодавства в зазначеній сфері, виявлення недоліків та пошуку способів їх усунення з метою вдосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує взаємодію поліції з населенням на засадах партнерства.

Обрана тема дисертаційного дослідження є цілком актуальною, оскільки адміністративне законодавство сьогодні не сприяє якісному забезпеченню

врегулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, оскільки є комплексним і занадто розгалуженим, а окремі його норми суперечать іншим законодавчим актам. За таких умов нагальною є необхідність удосконалення адміністративного законодавства у зазначеній сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

У дисертації проаналізовано пріоритетні напрями адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства,виявлено «прогалини» в законодавстві та запропоновано шляхи їх усунення.

З огляду на викладене, а також зважаючи на відсутність комплексних монографічних наукових праць із досліджуваної проблематики в науці адміністративного права, тема дисертаційного дослідження Лебедєвої Н. В. є актуальною та своєчасною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів дослідження Лебедєвої Н. В. забезпечено використанням значного обсягу наукових джерел, нормативно-правових актів, а також належних наукових методів, що безперечно дозволило здобувачці сформулювати та обґрунтувати наукові положення, висновки та рекомендації щодо покращення існуючого адміністративного законодавства. Дисертантка демонструє аналітичний стиль мислення, здатність до самостійного формулювання висновків, критичного оцінювання наявних в науковому доробку досягнень, узагальнення різноманітних концепцій та підходів до складних теоретичних питань, які постають в дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що у вітчизняній юридичній літературі проблеми адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, до цього часу комплексно не досліджувались.

Побудована структура дослідження дає підстави вважати, що Лебедєва Н. В. серйозно та сумлінно підійшла до висвітлення обраної проблематики. Достовірність одержаних у дисертації висновків переконливо та неодноразово демонструється шляхом усебічного аналізу широкого спектру нормативних та доктринальних, вітчизняних та зарубіжних джерел, монографій а також наукової періодики.

Визначені автором мета і задачі роботи забезпечили на високому рівні вивчення загальної характеристики адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, всебічний та глибокий аналіз нормативно-правового забезпечення об'єкта дослідження, а також визначення перспектив удосконалення останнього. З даного приводу варто наголосити на розроблених поправках до чинного законодавства, що сприятиме покращенню чинного законодавства у сфері взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Слід зазначити, що одержані здобувачкою нові науково обґрунтовані результати мають важливе значення для розвитку науки адміністративного права та процесу. Так, визначається теоретичною і практичною цінністю, детальне вивчення Лебедєвою Н. В., сутності загальних засад взаємодії поліції і населення на засадах партнерства (Розділ І), та на основі цього виділення змісту такої взаємодії. Зазначеному питанню здобувачка присвятила підрозділ 1.3, в якому досить розгорнуто проаналізувала зміст діяльності поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини у взаємодії з населенням та на основі такого аналізу визначила, що взаємодія поліції з населенням потребує формування системи спеціальних принципів, які мають бути імплементовані до механізму співпраці

поліції та населення. Вдалим є здійснення здобувачкою аналізу адміністративно-правового регулювання залучення населення до процесу створення безпечного середовища (підрозділ 2.2). Заслуговує на підтримку висловлювання щодо необхідності закріплення у ч. 1 ст. 89 Закону України «Про Національну поліцію» напрямів залучення громадськості до процесу створення безпечного середовища, до яких варто віднести: створення партнерських відносин між поліцією та громадськістю; залучення громадськості до профілактичних заходів протидії правопорушенням та злочинності, що спрямовані на усунення причин та умов їх виникнення; розширення співпраці поліції з громадськістю у сферах освіти, охорони здоров'я, благодійності та інших соціально значущих сферах; проведення роботи з персоналом у поліції щодо формування мотивації з налагодження взаємодії з громадськістю.

У підрозділі 3.2. авторкою запропоновано окремі напрямки щодо формування інституту консультативних груп громадян, що має сприяти поінформованості населення про реалізацію завдань поліції, підвищить рівень правової культури серед різних соціальних груп та дасть змогу поліції отримати зворотній зв'язок, а також визначено механізми взаємодії консультативних груп громадян та поліції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертаційного дослідження відповідає пріоритетним напрямам розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затвердженим Національною академією правових наук України 03 березня 2016 р., а також Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, затвердженому Указом Президента України від 12 січня 2011 р. № 24/2011; Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 рр., затвердженій Указом Президента України від 26 лютого 2016 р. № 68/2016; Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 р., затвердженій Розпорядженням Кабінету

Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р; Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 рр., затвердженій Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 р. № 454. Тема роботи відповідає Основним напрямам наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки, схваленим рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 26 грудня 2017 р. (протокол № 28/1) та включена до переліку тем дисертаційних досліджень НАПрН України (реєстр. п. 622, 2017 р.)

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація є першим комплексним дослідженням, присвяченим розгляду адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. У роботі сформовано нові наукові положення та висновки, а саме:

вперше:

– системно проаналізовано взаємодію поліції з населенням на засадах партнерства та сформульовано визначення понять «взаємодія поліції та населення» та «партнерство поліції з населенням»;

– розроблено систему спеціальних принципів, які мають бути імплементовані до механізму взаємодії поліції з населенням, розкрито їхній зміст;

– визначено основні напрямки залучення населення до процесу створення безпечного середовища при взаємодії з поліцією та запропоновано їх визначення в законодавстві;

– за результатами аналізу організаційно-правових заходів щодо зміцнення партнерських зв'язків між поліцією та населенням виділено сукупність вимог, яким мають відповідати форми взаємодії між ними;

– досліджено питання формування інституту консультативних груп громадян та визначено механізми їх взаємодії з поліцією;

– розглянуто проблемні питання готовності поліцейських до взаємодії з

населенням та запропоновано заходи щодо її підвищення;

удосконалено:

– теоретичне розуміння понять «правоохоронна діяльність» та «поліцейська діяльність» та запропоновано власний підхід до їх визначення;

– обґрунтування того, що існує необхідність нормативного закріплення додаткових гарантій щодо забезпечення охорони прав і свобод людини у взаємодії поліції з населенням;

– розуміння того, що існує потреба юридичного визначення засад взаємодії та партнерства поліції з населенням на засадах партнерства;

– підхід щодо врегулювання участі волонтерів у реалізації окремих напрямків діяльності поліції, що розширить можливості взаємодії поліції та населення на засадах партнерства;

– положення стосовно того, що при проведенні оцінювання результатів діяльності поліції існує необхідність врахування позиції окремо визначених груп населення;

– твердження, згідно з яким готовність поліцейських до взаємодії з населенням суттєво пов'язана з професіоналізмом та моральними якостями, які мають поліцейські;

набули подальшого розвитку:

– характеристика історичного розвитку партнерських відносин поліції з населенням та відповідної періодизації цього явища;

– твердження про необхідність внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність поліції та визначають основні засади її взаємодії з населенням на засадах партнерства;

– положення щодо специфіки визначення рівня довіри населення до поліції та критеріїв оцінювання населенням ефективності діяльності поліції;

– обґрунтування доцільності застосування досвіду зарубіжних країн щодо питань, які стосуються адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з

населенням на засадах партнерства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, які містяться в дисертації, упроваджені та використовуються в:

– *правозастосуванні та право реалізації* – для вдосконалення організаційно-правових засад діяльності поліції та підвищення правової активності населення (Акт впровадження Департаменту патрульної поліції Національної поліції України від 20.02.2020 року);

– *науково-дослідній роботі* – для поглиблення знань про форми взаємодії населення та поліції на засадах партнерства (Акт впровадження НАВС від 10.06.2019 р);

– *навчальному процесі* – під час викладання та підготовки навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність», «Поліцейська діяльність» тощо (Акт впровадження НАВС від 11.06.2019 р.).

Повнота викладу результатів в опублікованих працях.

Результати дисертаційного дослідження Лебедєвої Н. В. достатньою мірою висвітлені у чотирнадцятьох наукових публікаціях, зокрема в семи наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, три з яких надруковано в іноземних наукових виданнях, шести тезах доповідей та повідомлень, опублікованих у збірниках наукових конференцій і семінарів та в одних методичних рекомендаціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

По-перше, не цілком зрозуміло, чому у роботі досить велику увагу дисертантка, приділяє питанням нормативно-правового забезпечення взаємодії та партнерства поліції і населення, а також оцінці діяльності поліції, проте у самому дослідженні автором нажаль не висловлюються пропозиції щодо нормативно-правового визначення критеріїв оцінки діяльності поліції.

По-друге, у першому розділі дисертаційного дослідження автор розглядає такі поняття як «правоохоронна діяльність» та «поліцейська діяльність», одночасно у роботі робиться висновок про те, що перше поняття охоплює останнє. Разом з тим автором не наводиться власне бачення щодо змісту вказаних понять та не визначається, які види діяльності крім поліцейської входять до «правоохоронної діяльності».

По-третє, у другому розділі дисертаційного дослідження автор розглядає концепцію взаємодії поліції та громади на засадах партнерства («Community policing») у контексті реформи поліції в Україні, проте пропозиції щодо удосконалення відповідного адміністративно-правового регулювання такої взаємодії на надаються. У даному випадку було б доцільним сформулювати основні положення проекту відповідного нормативно-правового акту.

По-четверте, у підрозділі 3.2. «Формування інституту консультативних груп громадян та їх вплив на ефективність діяльності поліції» розглядаються питання формування інституту консультативних груп громадян та визначено механізми їх взаємодії з поліцією, а також надається визначення поняття «консультативна група громадян», що розкривається як: регулярні зустрічі представників району або села з місцевою поліцією, під час яких обговорюються питання, що цікавлять обидві сторони, що приносять користь для громадян в цілому, незалежно від політичних поглядів та етнічної приналежності. Одночасно автором не надаються пропозиції щодо включення даного поняття до чинного законодавства та встановлення норм щодо порядку діяльності зазначених консультативних груп.

По-п'яте, у роботі висловлюється значна кількість пропозиції щодо удосконалення положень Закону України «Про Національну поліцію», щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, разом з тим автор не визначає необхідності внесення змін до Положення про Національну поліцію, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877.

Означені зауваження мають як дискусійний, так і рекомендаційний характер та в цілому не впливають на загальну високу позитивну оцінку даного дисертаційного дослідження.

Виконане Лебедєвою Н. В. дослідження сприяє розв'язанню ряду теоретичних і практичних питань,містить нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання і сприяє з'ясуванню особливостей адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства.

Водночас вищезазначені спірні положення істотно не впливають на якість дисертаційної роботи. Вважаємо, що Лебедєва Н. В. повністю справилася із поставленими завданнями та її дисертацію цілком правомірно можна віднести до числа наукових робіт, якими здійснений конкретний вагомий внесок у розвиток адміністративного права.

Підсумовуючи вищевикладене, маємо відзначити, що дисертаційна робота Лебедєвої Н. В. є творчим самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми адміністративного права України – проблеми визначення сучасного змісту та тенденцій розвитку адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства на етапі реформування правоохоронної системи, яке містить теоретичні висновки і практичні рекомендації, що становлять безперечний інтерес для науки адміністративного права і процесу України. Проведений аналіз даного дисертаційного дослідження дає підстави кваліфікувати його як завершену наукову роботу, основна цінність якої, на наш погляд, полягає в сформульованих дисертантом теоретичних і прикладних висновках щодо вдосконалення адміністративного законодавства.

Результати дослідження дисертанта відрізняються змістовністю теоретичного матеріалу, обґрунтованістю і достовірністю, доведеністю і грамотністю, в повній мірі вирішують поставлену мету. У опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

Основні положення дисертації, що задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертації.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Лебедєвої Наталії Василівни «Адміністративно-правове регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Офіційний опонент:
Завідувач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування
факультету № 3
Харківського національного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
заслужений діяч науки і техніки України Ольга БЕЗПАЛОВА
«____»_____ **2021 р.**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Відділ документування службової діяльності ХНУВС
"____" _____ 20____р.